

Gaaâ€™ila Islaamaa-Lakk.7.1

Description

Al-Kixbah (Kaadhimachu)-Kutaa 1ffaa

Dhiirri ykn dubartiin fuudhaa heerumaaf yaadan gaafii, â€œAkkamitti fuudha /heeruma?â€ jedhu deebisuuf ni carraaqu. Dhiirri tokko dubartii isaaf taatu erga filate booda, fuudhuu yoo barbaade, tarkaanfilee hordofuu qabtu jira. Seeraa fi tarkaanfilee kanniin yoo cabsee fi irra utaale, adabbii fi miidhaa guddaa keessatti kufuu dandaâ€™a. Akka miidhaa kana hunda hin dhandhamneef In sha Allah fuudhu yommuu barbaadu tarkaanfilee akkamii akka hordofuu qabu ni ilaalla. Namni tokko nama fuudhaa heerumaaf isaaf taâ€™u erga filate booda tarkaanfiin jalqabaa inni itti deemu qabu, â€œAl-Khixbahâ€ dha.

Al-Khixbah (kaadhimachu) jechuun dubartii takka fuudhaaf kadhachuudha. Kaadhimachuun fuudhaa heerumaatti akka dhiyaatan sababa taâ€™aa malee mataan isaa nikaah miti. Hanga nikaah hidhatutti dubartiin tuni isaaf ajnabiyyah (nyaapha) taate turti.

Dubartii Tamiin Kadhachuun (kaadhimachuun) hayyamamaa?

Dubartii takka fuudhaaf kadhachuuf sharxiin (ulaagaaleen) lama guuttamuu qabu:

1ffaa-Dubartoota shariâ€™aan dhoowwe keessaa taâ€™uu hin qabdu. Kana jechuun dubartiin kaadhimatan suni dubartoota fuudhun yeroo hundaa dhoowwaman ykn yeroo muraasaf dhoowwaman keessaa taâ€™uu hin qabdu. Yeroo darbee ilaalle jirra.

2ffaa-Namni biraadu dubartii tana kaadhimachuun hin qabu. Yoo namni biraadu ishii kaadhimate (kadhat) ishii kaadhimachuun hin dandaâ€™amu hanga namni suni ishii dhiisutti ykn warri diddutti malee. Yoo inni ishii dhiise ykn warri dide, ishii kaadhimachuun ni dandaâ€™ama.

Dubartii takka fuudhaaf Eenyurraa kadhatanii (kaadhimatanii)?

Hundemaa dhiirri dubarti fuudhu barbaadu waliyyii (warra) ishii irraa kadhachuu qaba. Urwan akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (SAW) Aaâ€™ishah (RA) Abu Bakr (RA) irraa fuudhaaf kadhate. (Abu Bakr abbaa Aaâ€™ishaati.) Ergasii Abu Bakr nabiyyiinakkana jedhe, â€œGaruu ani obboleessa keeti.â€ Ergamaan Rabbiis (SAW) ni jedhan, â€œAti amantii fi Kitaaba Rabbiitiin obboleessa kiyya. Garuu ishiin (Aaâ€™ishaan) anaaf halaalaâ€ [Sahih Al-Bukhaari 5081](#)

Kana jechuun obbolummaan anaa fi si jidduu jiruu obbolummaa amantiiti malee obbolummaa dhiigaati miti. Kanaafu, intalli tee naaf halaala (fuudhu nan dandaâ€™a).

Akka aadaa keenyattis dhiirri fuudha yommuu barbaadu, warra intalaa kadhata. Kanaafu, karaan hundarra gaariin nama baasu, fuudha yommuu barbaadan warra intalaa irraa kadhachuudha.

Akkamitti ishii kaadhamichuu fi Gaaâ€™ilaan ishitti dhiyaachu dandaâ€™aa?

Gaafii fi deebii armaan gadii www.islamqa.info irraa kan fudhatameedha. Mata duree keenya kanaan waan wal qabatuuf hurrii dargaggoota baayâ€™etti buâ€™u irraa saaqa jedheen yaada. Gaafataan akkana jedha:

Ani Yuniversitii Birtaaniyaa keessaa tokkotti barachaa jira. Yuniversitii keessatti shamarre na dinqisiiste takkatu jira. Gonkumaa ishii waliin haasawee hin beeku. Ani akka aadaa kiyyaatti dubartoota waliin hin haasawu. Yeroo tokko tokkoo nageenya yoo wal jijirree malee. Amma akkamitti ishii kaadhimachuu fi fuudhaa heerumaan itti dhiyaachu dandaâ€™aa? Ani nama Islaama hordofuudha, Dubartoota waliin hin haasawu. Karaan hundarra gaariin [dubartii tana itti kaadhimadhuhu] kamiidhaa?

Osso daangaa shariâ€™aa hin darbin jalqaba gara ishii deemun ishiitti haasawee wal baruu qaba moo takkamaan ishii kaadhimachuu qabaa?

Osso ishiin wal hin barin takkamaan yoo ishii kaadhimadhe (kadhadhe), na diddii sodaadha. Sababni isaas, ishiin sirritti na hin barre. Akkasumas, aadaan kiyyaa fi aadaan ishii garagara. Ammas, wal baruuf yoo ishiitti haasawe, wanta Islaama faallessu nan hojjadha jedhee sodaadha. Ani haala ulfaataa keessa jira. Wanti irra gaariin ani hojjachuu qabu maaliidhaa?

Deebii

Galanni Rabbiif haa galu

Rabbiin si haa waffaquo (milkeessu) kana beeki, dhiirri tokko dubartii ajnabiyyaa (nyaaphatti) haasawu ni dandaâ€™a yoo qajeelfamootaa fi ulaagaalee shariâ€™aa hordofe. Ulaagaaleen (sharxiwwan) kunniin fitnaa fi badii kan ittisaniidha. Ulaagaaleen sunniin kanneen armaan gadiiti:

- 1-Ishii waliin kophaa (adda) taâ€™uu hin qabu.
 - 2- Mata duree hayyamameen ala bahuu hin qabu
 - 3- Fitnaan (qormaanni cimaan) jiraachu hin qabu. Yommuu ishitti haasawu fedhiin isaa kan kakaâ€™uu yoo taâ€™e fi dubbii ishii irraa miâ€™aa argachuu yoo jalqabe, yoosan ishii waliin haasawuun haraama.
 - 4-Dubartiin dubbii ishii laaffisuu fi miâ€™eessun dubbachuu hin qabdu. (Kuni fedhii waan kakaasuuf).
 - 5-Dubartiin hijaaba guutuu uffachuu fi naamusa tan eeggattu taâ€™uu qabdi. Yookiin balbala duubaan ishiitti dubbachuu. Yookiin telefoonaan ishiitti haasawu.
 - 6- Haajaa (dhimma) barbaadame caalaa ishii waliin haasawu dhiisu.
- Yoo sharxiwwaan kunniin guuttamanii fi fitnaa irraa nagaha taâ€™uu yoo amanan, dubartii waliin dubbachuu rakkoo hin qabu.

Sheeykh Saalih Fawzaan dargaggoota karaa telefoonaatiin shamarrannitti haasawan ilaachisee gaafi gaafatamee akkana jechuun deebisee:

Shamarreen nama ishii waliin haasawuuf kaadhimamtu yoo taate fi wanti isaan haasawan faaydaa kaadhimummaa qofaaf yoo taâ€™e malee dargaggeessi shamarreetti haasawuun hin hayyamamu. Kana keessa fitnaan guddaan waan jiruuf. Garuu dargaggeessi waaâ€™ee kaadhimummaa ishii waliin haasawuu irra osso warra ishii waliin haasawe irra gaarii fi nagaha kan taâ€™eedha.â€“(al-Muntaqa min Fataawa al-Shaykh Saalih al-Fawzaan, 3/163, 164)

Ati amma dubartii tana hin kaadhimanne. Kanaafu, of eegganno cimaa gochuu qabda. Osso shamara tanatti hin dhiyaatin kaayyoo kee galmaan gahuuf karaa hunda yaalun sababoota fitnaaf nama saaxilaan irraa dheessu qabda.

Hundeen kanaa Aayaata lama Kitaabaa Rabbii keessatti argamaniidha. Rabbiin Oltaâ€™aan ni jedha:

يَنِسَاءُ الَّذِي لَسْتُمْ كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَاءِ إِنْ أَتَقِيَّنَ فَلَا تَخْضُعْنَ
بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا

â€œYaa dubartoota Nabiyyichaa! Isin akka tokkoo dubartoota biraatii miti. Kan qalbii isaa keessa dhukkubni [nifaaqa yookiin fedhii badaa] jiru akka hin kajeelfe yoo Rabbiin sodaattan dubbii keessan hin laaffisinaa; jecha bareedaas dubbadhaa.â€ Suuratu Al-Ahzaab 33:32

﴿وَإِذَا سَأَلُوكُمْ مَتَّعًا فَسُلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾

â€œYoo meeshaa isaan (niitiloo Nabiyyii) gaafattan haguuggi (girdoo) duuban isaan gaafadhaa. Akkas gochuun keessan qalbii keessanii fi qalbii isaaniitiif irra qulqulluudha.â€ Suuratu Al-Ahzaab 33:53

(Ajajni kuni niitolii Nabiyyi fi namoota yeroo sanii qofaaf osoo hin taâ€™in dubartoota Musliimaa fi dhiirota hundaafi. Dubartiin takka dubbii ishii garmalee laaffiste (laslas goote) dubbachuu hin qabdu. Dhiirri qalbii isaa keessa dhukkubni shahwaa (fedhii) jiru ishii kajeelu fi waan badaa raawwachuu waan dandaâ€™uuf. Ammas, yommuu waa gaafatan girdoo (haguuggi) duubaa isaan gaafachuudha.)

Kana booda kana si yaadachiisu barbaada: safartuun Musliimiin ittiin dubartii takka itti fuudhu safartuu Ergamaan Rabbii (SAW) jecha isaa kanaan itti kakaase taâ€™uu kan qabuudha. â€œAmantii tan qabdu fuudhi. [taâ€™uu baannan] ni kasaartaa.â€ [Sahih Al-Bukhaari 5090](#)

Wanta haraama keessatti si kuffisuu ykn itti si dhiyeessu hundarraa fagaadhu. Kan akka ishii waliin kophaa taâ€™uu yookiin ishii waliin ala bahuu yookiin kan biroo. Dubartii Rabbii ajajamuu irratti si gargaartu akka siif laaffisu Rabbiin nan kadha. [\[1\]](#)

Kanaafu, dargageessi dubartii fuudhuu barbaadu akkamitti kaadhimataa? Gaafi kanaaf deebii sheeykni kenne haala kanaan dhiyeessun ni dandaâ€™ama:

Namni tokko fuudhaa heeruma yoo barbaade fi dubartii takka kaadhimachuu irratti ijannoo yoo qabaate, adda isaa yookiin fira isaa keessaa nama tokko kan akka abbaa ykn obboleessaa waliin gara warra ishii deemu dandaâ€™a. Yookiin immoo akka isaaf kaadhiman (kadhatan) nama biraa bakka buusu dandaâ€™a. Kana ilaachise dhimmi balâ€™aadha. Aadaa hawaasa keessatti beekkame hordofuun barbaachisaadha. Biyya tokko tokko keessatti kaadhimataan adda isaa gara warra ishii deemun akka

eyebitti (naamusa hin qabneetti) ilaallama. Kanaafu, xiyyeefannoon itti kennamu qaba.[\[2\]](#)

Kanaan alaa ishii waliin guyyaa guyyaan wal qunnamuu fi walii bilbiun karaa sheeyxaannii namoota itti dogongorsuu fi badii cimaa keessatti isaan dabarsuudha.[\[3\]](#)

Guduunfaa

âž¥Dubartii namaaf taatu erga filatanii booda tarkaanfin jalqabaa gara fuudhaa heerumatti seenaniin kaadhimachuu (kadzhachuu)dha.

âž¥Al-Khixbah (kaadhimachuu) jechuun dubartii fuudhaaf warra ishii irraa kadzhachuudha.

âž¥Ishii kaadhimachuun dura wanta lama ilaalun barbaachisaadha. **Iffaa**-dubartoota shariâ€™aan fuudhu dhoowwe keessaa taâ€™uu hin qabdu. **2ffaaâ€“** dhiirri biraa ishii kaadhimachuu hin qabu. Dhiirri suni hanga ishii dhiisutti ykn warri didanitti malee ishii kaadhimachuun hin taâ€™u.

âž¥Dubartii filatan kaadhimachuuf karaan hundarra gaarii fi nagaha taâ€™e warra ishii gaafachuudha.

Akka aadaatti nama itti erguun gaarii yoo taâ€™e nama itti erguu. Ofii deemun kan dandaâ€™amu yoo taâ€™e, mataa ofiitiin ykn fira waliin deemu.

âž¥â€¢ Ani ishii fuudhu barbaadaâ€¢ jechuun dubartii waliin kophaa taâ€™uu fi akka fedhe waliin taâ€™uun wanta haraama taâ€™ee fi adabbii guddaatti kan nama geessudha.

âž¥Dhiirri tokko dubartii takka yoo kaadhimate fi fuudhaa heerumaaf walii galan hanga nikaah hidhatutti isaan lamaan walii ajnabiyyaa (nyaapha). Kanaafu, kophaa waliin taâ€™uu fi gochoota biroo hojjachuu hin dandaâ€™an.

Kitaabban Wabii

[Sahih Fiqhu Sunnah](#) 3/107, Abu Maalik

Fiqhu Sunnah 2/138-139, Sayyid Saabiq, Daaru Ibn Kasiir, 2016

[1] <https://islamqa.info/en/answers/13791/he-wants-to-talk-to-a-woman-before-he-proposes-marriage-to-her>

[2] <https://islamqa.info/en/answers/88130/proposal-procedure-according-to-shareeah>

[3] <https://islamqa.info/en/answers/11618/how-should-he-tell-her-that-he-wants-to-marry-her>

Date Created

January 7, 2019

Author

admin